

BERNARDIN DE ST. PIERRE.

1737—1814.

WERKEN.

Etudes de la Nature. — Paul et Virginie. — La Chaumière indienne. —
Voyage à l' Ile de France. — Harmonies de la Nature, enz.

Deze schrijver, die in zijne werken zoo keurig de natuur afschildert, werd te Havre-de-Grâce geboren, uit eene familie, die op ouden adel aanspraak maakte. Van zijne vroegste jeugd af, legde hij eene buitengewone liefde tot het lezen van reisbeschrijvingen aan den dag, waaruit zijne ouders opmaakten, dat hij zeer geschikt zou wezen voor 't zeeleven. Zij lieten hem hierom op zijn twaalfde jaar, met zijn oom, die scheepskapitein was, eene reis doen naar Martinique, doch de eerste pligt van den zeeman, ondergeschiktheid, kon hij zich maar niet eigen maken.

Na ook Amerika gezien te hebben, keerde hij naar Frankrijk terug, om te Caen zijne studiën te voleinden, en verbitterde er zich het leven, door zich tegen alle gebruiken aan te kanten.

Hij zette zich in 't hoofd jezuït, zendeling en martelaar te worden; doch zijne betrekkingen slaagden er in, hem van dit voornemen af te brengen, waarop hij naar 't gymnasium te Rouaan ging, en zijne studiën op eene schitterende wijze ten einde bragt.

In de *école des ponts et chaussées* opgenomen, gelukte het hem, door een toeval, ingenieur te worden met een inkomen van 100 louis d'or. Men zond hem in deze betrekking naar Dusseldorp, waar hij zich door schranderheid en onverschrokken moed onderscheidde; maar zijne weerspannigheid deed hem naar Frankrijk terug roepen, waar hij door zijne betrekkingen uiterst koel werd ontvangen. Eene kleine winst uit de loterij, en de aanstelling als *ingénieur géographe* der Malthezer ridders, die toen door

een aanval der Turken werden bedreigd, schenen hem uit de verlegenheid te zullen redden. Daar hij echter de onvoorzigtigheid had, vóór de vaststelling van zijn jaargeld, naar Maltha onder zeil te gaan, was niet alleen zijne reis vol onaangenaamheden, maar moest hij zelfs onverrichter zake terugkeren. Te vergeefs wendde hij zich tot zijne familie en tot de regeering om onderstand; hij zag zich ten laatste genoodzaakt zijn onderhoud te zoeken, met het geven van onderwijs in de wiskunde, waarin hij nogtans weinig slaagde, dewijl de kunst om zijne kundigheden aan anderen mede te deelen, hem geheel vreemd was.

Hij begaf zich naar Amsterdam, waar hij eenige maanden aan een tijdschrift werkte; dit was hem evenwel te eentonig, en hij besloot naar Petersburg te gaan, hopende op de bescherming van Keizerin Catharina, en de gelegenheid om aan het meer Aral eene republiek te stichten, waarvan hij de wetgever zou zijn. De Keizerin schonk hem den rang van kapitein en een jaargeld van 4500 francs, maar zond hem in plaats van naar 't meer Aral, als ingenieur naar Finland om het verdedigingstelsel te regelen: eene taak, waarvan hij zich loffelijk kweet.

De schoone loopbaan, welke hem nu geopend was, ontiep hij weder, om zich naar Warschau te begeven, waar hij, in plaats van de vrijheid der Polen te helpen bevechten, gelijk zijn eerste plan was, een jaar lang op kosten eener Poolse vorstin leefde, die genegenheid voor hem had opgevat. De bloedverwanten der Poolse schoone verjaagden Bernardin, die nog eens dergelijke avonturen in Dresden en Berlijn had, en in 1766, na te vergeefs op eene voordeelige betrekking onder Frederik den Grooten gewacht te hebben, naar Frankrijk terugkeerde, zonder eenige middelen. De betrekking van ingenieur op Isle de France redde hem uit den nood.

Vervuld met het grootsche voornemen om als wetgever van Madagascar op te treden, ging hij onder zeil, geraakte echter spoedig in onmin met de officieren en den gouverneur van 't eiland; moest terug keren, en bevond zich in

1771 weder te Parijs, zonder bestaan, maar rijk aan ondervinding en — Isle de France gezien hebbende.

Van nu af wilde hij zijne overdreven plannen laten varen en zich geheel aan de wetenschappen wijden. Zijn zonderling karakter maakte hem nogtans de meeste geleerden tot vijanden, hetwelk hem vele onaangenaamheden berokkende en oorzaak was, dat hij niet dan met groote moeite een uitgever voor zijne eerste werken kon vinden. J. J. Rousseau echter werd zijn vriend.

Zijne pen bragt hem genoeg op om onbezorgd te kunnen leven, ofschoon men hem veel te kort deed. De vijftig uitgaven, die in een jaar van zijn *Paul et Virginie* verscheenen, waren bijna allen nadrukken. Hoewel Bernardin weinig voordeel daarbij had, bewijst het toch welk een ongehoorden opgang dit wegslepend werkje maakte. Het werd vertaald in bijna alle levende talen; gelezen in alle standen door jong en oud, zelfs in de streken, waar hij er de eerste indrukken voor had ontvangen.

Toen hij aan zijne *Chaumière indienne* werkte, woonde hij te Etiolle, een dorp nabij de Seine. Eens dat hij hier eene morgenwandeling deed, raakte hij verdwaald in 't bosch en zette zich eindelijk vermoeid onder een boom neder. Daar naderen hem eensklaps eenige leden van een groot gezelschap, dat ter jagt was, en Bernardin neemt deze gelegenheid waar om den rechten weg en eenige verkwikking te vragen. Terwijl men aan zijn verzoek met bereidwilligheid beantwoordt, komen nog andere jagers en bedienden, waaronder eenige negers, die den grijsaard met eerbied aanschouwen, tot dat hij door een der jagers wordt herkend en bij zijn naam genoemd. Op het hooren van dien naam worden allen van bewondering getroffen, en bovenal de negers. Zij hadden *Paul et Virginie* gelezen of hooren lezen, zij zagen daar den man, die voor de zwarten zoo welsprekend had gesproken, schieten op hem toe, kussen den zoom van zijn kleed, en — niet slechts zullen zij hem den weg wijzen, er wordt eene draagbaar gemaakt van takken, en onder vrolijk gejuich dragen de dankbaar op-

gewonden negers Bernardin naar zijne woning. — Zij wisten zeker niet welke mishandelingen de negers van hem hadden ondervonden tijdens zijn verblijf op Isle de France.

In 1791 benoemde Lodewijk XVI hem tot intendant van den Plantentuin. Na de onthoofding van den Koning, leefde hij twee jaren stil te Essone; maar toen hij in 1795 lid was geworden der Fransche Académie, trad hij op als een moedig bestrijder van de toen heerschende godloochening en van den slavenhandel.

Ofschoon Joseph Bonaparte hem een jaargeld schonk van 6000 francs, en de regeering er hem jaarlijks 2000 deed toetellen, had hij even als vroeger steeds geldgebrek, zoodat hij zich eens beklaagde, geene briefwisseling met zijne vrienden te kunnen aanhouden, omdat deze hunne brieven niet vrachtvrij verzonden. Om in zijn nood te voorzien, bezorgde hij eene uitgave van *Paul et Virginie*, die, naar gelang der platen, 172 tot 432 francs kostte.

Na den dood zijner vrouw, die hij hard behandeld had, ging hij een tweede huwelijk aan met een meisje, dat pas de kostschool verliet; en ofschoon hij altijd tegen deze inrichtingen had geijverd, zond hij er zijne eigene kinderen, Paul en Virginie genaamd, ter opvoeding heen.

Voor het senatorschap, hem, zoo men zegt, door Napoleon aangeboden, bedankte hij, om zijne dagen rustig aan de beoefening der letteren en het aankweeken zijner planten te wijden.

Zijn ouderdom bleef van lichamelijke zwakheden bevrijd, zijn geest krachtig en helder, totdat de dood hem op zeven-en-zeventigjarigen ouderdom overviel, 21 Januarij, 1814.